

Täysistunto

Keskiviikko 12.11.2025 klo 14.00—17.44

6. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 152/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 12/2025 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.14 **Juha Hänninen erk:** Arvoisa puhemies! Tänään käsittelyssämme oleva vuoden 2025 kolmas lisätalousarvio on osoitus hallituksen vastuullisesta ja harkitusta taloudenpidosta. Tämä on suunnitelmallinen kokonaisuus, jolla vastataan muuttuneen maailman asettamiin tarpeisiin. Ennen kaikkea sillä vastataan turvallisuuden, huoltovarmuuden ja kasvun vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Hallitus on pitänyt kiinni talouden tasapainottamisen linjastaan, mutta se ei ole sulkenut silmiään Suomen turvallisuuden ja elinvoiman kannalta välttämättömiltä investoinneilta. Lisätalousarvio on täsmätoimien paketti. Se vahvistaa puolustustamme, tukee vapauttaan puolustavaa Ukrainaa ja parantaa huoltovarmuutta, koska tärkein tehtävämme on taata Suomen ja suomalaisten kansallinen turvallisuus. Suurin osa lisämäärärahoista kohdistuu puolustukseen ja varautumiseen. Puolustusvoimien toimintakyvyn ylläpito ja varautuminen poikkeusoloihin eivät ole enää vain osa skenaariotyötä, ne ovat välttämättömyys tässä ajassa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on onnistunut tekemään lisätalousarvion, joka tukee kasvua ilman velkakierteeseen luisumista. Työllisyyteen, pk-yritysten investointeihin ja nuorten mahdollisuuksiin suunnatut panostukset ovat tämän lisätalousarvion kasvukärkeä. Ne vahvistavat Suomen kilpailukykyä ja kannustavat työhön, yrittämiseen ja osaamiseen, siis juuri niihin asioihin, joista tulevaisuuden hyvinvointi syntyy.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio 2025 on ennen kaikkea vakauden ja turvallisuuden budjetti. Se osoittaa, että tämä hallitus kykenee toimimaan myös epävarmuuden keskellä maltilla mutta päättäväisesti. Samalla tämä lisätalousarvio on viesti vastuullisuudesta. Se on rakennettu tiukassa menokehyksessä pitäen kiinni hallituksen tavoitteesta taittaa velkaantumisen. Siksi tämä lisätalousarvio ansaitsee tukemme. Se on askel vakaamman, turvallisemman ja vahvemman Suomen puolesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.18 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle kuluvaan vuoden kolmanneksi lisätalousarvioksi. Kolmas lisätalousarvio ei juurikaan kasvata valtion nettolainanoton tarvetta, mikä tarkoittaa sitä, että tiukkaa budjettikuria on jälleen noudatettu sitä laadittaessa.

IMF eli Kansainvälinen valuuttarahasto kehotti tuoreessa raportissaan Suomea jatkamaan talouden sopeuttamista ja poistamaan yritysten kilpailun esteitä. Ruusuja saatiin esimerkiksi hallituksen työmarkkinapolitiikasta. Risut liittyivät talouden alisuoriutumiseen. Se on meidän yhteinen ongelmamme.

Kasvunäkymiäkin kuitenkin on näköpiirissä. Työllisyys on pysynyt kohtuullisella tasolla, vaikka työttömyys on esimerkiksi maahanmuuton vuoksi kasvanutkin. Yhdysvaltojen kanssa sovittu telakkayhteistyö sen sijaan tuo paljon kaivattuja työpaikkoja lisää.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit ovat jättäneet talousarvioon vastalauseen, joten syvennytäänpä siihen hetkeksi. Tosiaankin SDP on sitoutunut velkajarruun. Mitä se tarkoittaa käytännössä? Se tarkoittaa sitä, että olette sitoutuneet siihen, että valtionvelalle tulee oikeasti tiukka raja. Siinä pysyminen tulee edellyttämään myös teiltä tiukkaa talouspolitiikkaa. Ei siis kannata suunnitella, että velkabileitä päästään jatkamaan, jos demareiden tämänhetkinen tai vaikka hieman pienempikin kannatus realisoituu eduskuntavaaleissa. Te olette tämän saman tilanteen edessä, jos valtaan pääsette. Se tietää ”rahaa on” -politiikan loppua.

Arvoisa puhemies! SDP penää toimia, joilla hallitus tukee ostovoimaa ja yritysten luotamusta jo kuluvaan vuoden aikana. Hyvä uutinen on tietysti se, että ostovoima on jo kasvanut kuluvaanakin vuonna, ja ensi vuonna odotetusti lisää. Se on tietysti hyvä kysymys, miten näitä tienattuja euroja saadaan liikkeelle kulutukseen, kun suomalaiset nyt säästävät.

Sosiaalidemokraatit ovat myös hyvin johdonmukaisesti vastustaneet lähes kaikkia hallituksen kasvutoimia. Veronkevennykset eivät kelpaa, työmarkkinatoimet eivät kelpaa, edes toissijaisista asioista säästäminen ei kelpaa. Kyllä, mielenkiinnolla odotan teidän vaihtoehtoanne. Eikö sen syksyllä 26 pidä ilmestyä? On ihan nurinkurista samaan aikaan syyttää toimettomuudesta kasvun suhteen ja sitten kritisoida kasvutoimia.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyy tavallisen syksyn lisätalousarvion tyyliin paljon peruutuksia, uudelleenbudjetoiteja sekä arviomäärärahojen tarkennuksia. Uusia määrärahalisäyksiä on tehty Puolustusvoimien terveydenhuollon poikkeusoloihin varautumisen investointeihin sekä nuorten rekrytointitukeen. Valtuuksia on lisätty uuden jäänmurtajan hankintaan ja Ukrainan tukipaketteihin liittyen. Nämä ovat kaikki mielestäni aivan perusteltuja kohteita. Lisätalousarvio on helposti kannatettavissa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.22 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys kolmanneksi lisätalousarvioksi vuodelle 2025 ja siitä tehty valiokunnan mietintö.

Toivoa paremmasta huomisesta on, kun Suomen taloutta hoidetaan vastuullisesti ja huolehditaan, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta säilyy myös seuraaville suomalaisille sukupolville. Väestön ikääntyessä tulee kiinnittää erityistä huomiota nuoriimme ja ehkäistä heidän putoamisensa yhteiskunnan rattaista. Siksi tämä hallitus satsaa tämän lisätalousarvioesityksen myötä nuorten rekrytointitukeen 30 miljoonalla eurolla. Rekrytointituen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2025 vp

tarkoitus on ennen kaikkea saada nuorisotyöttömyyttä vähennettyä ja saada nuoret töihin. Samalla myös ehkäistään syrjäytymistä, joka on kallista sekä syrjäytyneille inhimillisesti että rahallisesti Suomelle.

Tämän ongelman ympärille kietoutuu hyvin moni muukin yhteiskunnallinen ongelma, kuten esimerkiksi vanhemmuus. Lapsi tarvitsee rajat ja rakkautta. Rajaton lapsuus ja kaverivanhemmuus johtavat ongelmiin, joita näemme joka päivä kouluissa, työpaikoilla ja muutoinkin yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Tämänkin lisätalousarvion myötä on entistä selvempää, että töitä Suomen talouden eteen on edelleen tehtävä. Minkälainen tahansa seuraava hallitus onkaan, tulee sen jatkaa tällä valtiovarainministeri Purran viitoittamalla terveen taloudenpidon linjalla.

Huomionarvoista on tässä valiokunnan mietinnössä se, että sosiaalidemokraatit ovat jättäneet tähän esitykseen vastalauseen. Vastalauseessa kritisoidaan muun muassa sitä, että hallitus ei ole saanut kasvua aikaiseksi. Kun puhutaan hallituksen toimenpiteistä kasvun suhteen, niin ne ovat olleet mittavat, ja miltei jokaista niistä ovat sosiaalidemokraatit vastustaneet.

On selvää, että kun taloudessamme ei ole ollut kasvua miltei 20 vuoteen, eivät nyt tehdyt kasvutoimet näy välittömästi. Kasvu syntyy tuottavissa yrityksissä. Tämän hallituksen työmarkkinapolitiikalla lisätään erityisesti pienten ja keskisuurien yritysten mahdollisuutta palkata uutta työvoimaa. Samaan aikaan ostovoima nousee Marinin hallituskauden kuopasta, ja suhdannetilanteen parantuessa hallituksen kasvutoimet alkavat todella purra.

Korostan vielä uudelleen, että hallitus ei luo kasvua tempputyöllistämällä vaan hallitus luo edellytykset kasvuille, jotta me saamme tuottaviin yrityksiin töitä ja sitä kautta tervettä talouskasvua.

Arvoisa puhemies! Hallituksessa teemme niitä tekoja, joilla Suomen valtiontalouden tilanne saadaan paremmalle tolalle ja toivoa tulevaisuuteen. Toivo on todellakin tekoja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.25 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Todella käsittelyssä on nyt tämä kolmas lisätalousarvio. Tässä edellä jo kollegat Rintamäki ja Rasinkangas pitivät painokkaat puheenvuorot taloudellisen tilanteen vakavuudesta, ja tästä on kyllä itse asiassa hyvä jatkaa.

Ensimmäisenä on ehkä kuitenkin syytä todeta tämänkin lisätalousarvion surullisin uutinen. Sehän oli tietenkin se, että jälleen verotulokertymää on jouduttu tarkistamaan alaspäin. Ja kun verotulokertymää joudutaan tarkistamaan alaspäin, niin sehän kertoo muutamasta asiasta: Ensinnäkin siitä, että taloudellinen tilanne ja taloudellinen kehitys ovat olleet entisestään heikkoja. Se näkyy sitten toisekseen siinä, että työllisyyskehitys on ollut erittäin heikkoa, jolloin verotuloja kertyy vähemmän. Ja kun verotuloja kertyy vähemmän, niin silloin yleensä sitten tuppaa käymään niin, että tämä välitys joudutaan kattamaan velalla.

Sosiaalidemokraattien suurin kritiikin kohde näissä lisätalousarviokäsittelyissä on liittynyt juuri siihen, että tämä verotulokertymän ainainen tippuminen on vähän niin kuin olan-kohautuksella hallituspuolueista ohitettu ja ei ole oikein ollut tahtoa puuttua tilanteeseen niin, että kurssia voitaisiin korjata vuoden aikana, jotta kehitys saataisiin muutettua. Siksi olemme jättäneet tähänkin lisätalousarvioon oman vastalauseemme, jotta pystyisimme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2025 vp

kiinnittämään hallituksen vakavaa huomiota siihen, että tämä taloudellinen kehitys, joka Suomessa on erittäin mollivoittoista ollut, saataisiin vihdoinkin käännettyä. Tässä ei voida jäädä taas odottelemaan useammaksi kuukaudeksi, että jospa sitten kulman takaa se kasvu vihdoinkin alkaisi.

Tässä nimittäin on hyvä todeta, että kun me katsomme Suomen taloudellista tilannetta ja varsinkin talouskasvun tilannetta nyt vaikkapa tämän vuoden viimeisen neljänneksen osalta kesäkuusta tänne syksyyn, niin meidän olemme suoriutuneet siis heikoiten kaikista EU-maista. Muualla kyllä talous kasvaa, ja meillä on menty toiseen suuntaan. Kyllä tämän sellainen hälytys pitäisi olla, että jokainen hallitus tällaisessa tilanteessa pyrkisi suuntaa kääntämään jo kesken vuotta, eikä niin, että odotellaan taas, mitä tuleman pitää.

Arvoisa puhemies! Sinänsä tähän lisätalousarvioon tämä asia ei vaikuta, mutta tässä nousivat esille tämä velkaantuminen ja eduskuntapuolueiden sitoutuminen nyt näihin yhteisiin finanssipoliittisiin pelisääntöihin, jotka ovat erittäin merkittäviä, ja pidän sitä hyvänä ratkaisuna kaikilta eduskuntapuolueilta, mitä tämä tarkoittaa. Ja kun vähän hallituspuolueiden toimesta sosiaalidemokraateille tässä vinoiltiin, että nyt teidän pitäisi vähän linjaanne muuttaa, niin kysynpä näin: monenako vuotena nykyinen hallitus on näitä sääntöjä noudattanut? Nyt olemme tekemässä tällä hallituskaudella kolmatta budjettia. Montako kertaa nykyinen hallitus on näitä sovittuja pelisääntöjä noudattanut tai päässyt niihin rajoihin? Ei kertaakaan, ei yhtenäkkään kertana. Jos ne pelisäännöt, jotka me yhdessä olemme sopineet, olisivat jo nyt voimassa, te ette olisi niitä noudattaneet kertaakaan. Jos ne pelisäännöt olisivat voimassa, ne olisivat myös tarkoittaneet sitä, että te ette olisi pystyneet tekemään myöskään julkisen talouden kannalta esimerkiksi niitä järjettömiä veropäätöksiä, joita te keväällä teitte, ja sitten katatte ne yhden vuoden tuloutuksella Valtion Eläkerahastosta. Jos tähän keskusteluun lähdetään, niin toivon, että siinä sitten puolin ja toisin kannattaa kyllä peiliin katsoa.

Arvoisa puhemies! Mitä nyt tähän lisätalousarviokeskusteluun vielä tulee, niin todella kun se suurin negatiivinen uutinen on jälleen tässäkin lisätalousarviossa tullut näiden verotulokertymien tippumisen osalta, niin siksi olemme tässä omassa vastalauseessamme kolme lausumaehdotusta esittäneet. Siksi haluan tässä keskustelussa esittää meidän vastalauseemme mukaiset lausumaehdotukset, joilla puututtaisiin nimenomaan nyt siihen, että siihen suureen ongelmaan, mikä liittyy esimerkiksi kuluttajien vaisuun luottamukseen, pitäisi nyt etsiä toimenpiteitä, millä se saadaan käännettyä. Toisekseen tämä rekrytointituki, joka koskee nuoria työttömiä, olisi järkevämpää tehdä hieman vaikuttavampana kokonaisuutena. Ja kolmanneksi on sitten niin, että on järkevää etsiä nyt kannusteita, joilla työllisyysalueet ja kunnat saadaan nostamaan aktivointiastetta, jotta sitä kautta pystytään myös helpottamaan sitten ihmisten pääsemistä uudelleen työn syrjään kiinni.

Arvoisa puhemies! Todella teen nämä meidän esityksemme tässä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.30 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Kannatan heti edustaja Räsäsen tekemiä lausumaehdotuksia, niin ne tulevat hoidettua tässä saman tien.

Arvoisa puhemies! Talouskasvuhan on ollut todella aneemista: vuonna 23 miinus 0,9, viime vuonna plus 0,4 ja tälle vuodelle IMF ennustaa 0,3 plussaa. Eli aika lailla on oltu vaakatasonsa, ja talous ei ole kasvanut, ja siitä johtuvat nämä verojen pienenemiset tällä 700 miljoonalla. Muun muassa se on yksi tärkeä syy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2025 vp

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu kovasti ostovoiman noususta. Siitä täytyy kiittää palkansaajajärjestöjä ja työnantajajärjestöjä, että he ovat neuvotelleet palkkaratkaisut. Inflaatio on tullut alas ja korot ovat tulleet alas, ja siinä mielessä nämä edellytykset talouskasvulle ovat olemassa. Mutta kun ei ole luottamusta siihen, että uskalletaan tehdä ratkaisuja työttömyyden pelossa, ei kuluteta, vaan laitetaan säästöön, ja sitten samalla se vaikuttaa myöskin meidän talouden kehitykseen. Tämä on ollut aika iso osa, että kuluttajat eivät luota tähän tilanteeseen.

Työllisyysluvut ovat karmean korkeat. Pitkäaikaistyöttömyys huitelee siellä 130 000:ssa ja nuorisotyöttömyys, johon kohdistettiin hallituksen toimesta toimenpiteitä, on siinä ikäryhmässä, eli alle 30-vuotiaissa, noin 67 000, ja tämä hallituksen 30 miljoonan toimenpide tuo ehkä kuudelle prosentille niistä, jotka ovat tässä nuorten työttömien joukossa, jonkinlaista apua. Tässä mielessä pitäisi tehdä vahvempia toimenpiteitä, ja niihin tämä meidän lausumamme myös liittyy, ja laventaa isommaksi sitä toimenpidevalikkoa.

Arvoisa puhemies! Tässä on sen osalta mietittävä kaikkia toimenpiteitä, miten aktivointiastetta saataisiin lisää, ja miten niihin vähiin työpaikkoihin, joita tänäkin päivänä on, pystyttäisiin tekemään aktiivisesti toimia. Meillä aktivointiaste on pudonnut työllisyysalueilla noin 20 prosentin tasolle, ja kun se oli lähes 30 prosenttia aikaisemmin, niin voi sanoa, että siellä on tilanne sellainen, että työnvälityksessä ei ole oikein työkaluja, millä tehdään niitä aktivointitoimenpiteitä. Rahaa on hyvin niukasti, ja siihenkin liittyy se, että silloin kun tämä työllisyysalueiden siirto tehtiin vuoden alussa, niin se on 100 miljoonaa alijäämäinen niitten palvelujen osalta, ja nyt tämän työttömyysturvan osalta siitä tulee 85 miljoonaa miinusta siihen, mitä arvioitiin silloin, kun tämä siirto tehtiin. Eli sieltä kunnille tulee todella isot alijäämät tältä osin siihen odotukseen nähden, mitä oli. Tämän vaikuttaa osaltaan, että niitä toimenpiteitä ei ole. Sen vuoksi täällä esitetään kunnille sitä, että kun laitetaan aktivointitoimiin, niin sitten niitten osalta pystyttäisiin hyödyntämään myöskin sitä kuntien tilannetta ja valtio ottaisi vähän isompaa roolia näissä asioissa.

Eli monia tällaisia toimenpiteitä pitäisi tehdä, ja työvoimapolitiikkaa pitäisi tehdä tässä yhteydessä kasvupolitiikan rinnalla todella voimakkaasti, jotta tämä käänne saataisiin aikaiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.35 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tuon saman huomion tein, niin kuin moni edustaja onkin tehnyt puheenvuoroissa, liittyen Suomen kansantalouden tilaan ja valtion talouden tilaan. On todella huolestuttavaa, että verotulojen määrä pienenee koko ajan. Se kielii siitä, että yrityksillä ei mene hyvin. Tämän päivän murheellinen uutinen oli eräältä metsäyhtiöltä se, että heillä on noin 500 ihmisen irtisanominen menossa siellä. Yt-neuvotteluja käy tällä hetkellä moni metsäalan yhtiö taikka sitten metsäalaa liittyvä kone-yhtiö. Eli sieltä lähetetään porukkaa liittymään kortistoon, suomeksi sanottuna työttömyyteen. Äärimmäisen huolestuttavia tietoja.

Ja kun eilen olivat valtiovarainvaliokunnassa Euroopan unionin tulevan rahoituskehiksen tiedot nähtävillä, niin ovathan ne järkyttäviä. Muistan, kun silloin 2021 toukokuussa elvytyspaketista äänestettiin, että siinä käsittelyn aikana varoitin moneen kertaan, että Euroopan unioni on tulossa verottamaan suomalaisia. Minulle naurettiin, ja vielä rangaistiin lopputulokseksi, kun olin äänestänyt vastaan, ja se nyt ei kovin mukavalta tuntunut. Mutta nyt me eilispäivänä saimme kuulla valtiovarainvaliokunnan kokouksessa tämän valtiovarain-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2025 vp

ministeriön esittelypuheenvuoron asiasta. Siellä ihan oikeasti on tämä CORE elikkä yhteisövero isoille yrityksille. Se on nyt vielä vasta esitys, ja Suomen kanta on ollut tähän saakka kielteinen näille yritysveroille. Sieltä tuli jätteisiin liittyvää veroa, päästökauppaan liittyviä veroja, muita maksuja. Jos Euroopan unioni aikoo ne Suomesta periä ja pitää ne, ne menevät toki sitten komission kassaan, eivät jää Suomeen. Silloin neljä vuotta sitten sainoin, että ei Euroopan unioni ole perustamassa Suomeen verotoimistoa — ei ole, edelleenkaan ei ole, vaan kun Suomen valtiovarainministeriö on kerännyt verot, niin ne lähtevät sitten tuonne Euroopan unionin komissioon. Siitä, montako miljardia sinne lähetämme nykyisen jäsenmaksomme lisäksi, ei ole vielä tietoa. Mutta, arvoisat edustajat, jos me tätä rahansyytämispolitiikkaa tuonne ulkomaille tästä maasta jatkamme, niin me kohta leikkaamme eläkkeitä, palkkoja, sosiaaliturvaa, terveydenhuoltoa, lasten koulutusta ja vaikka mitä.

Jos me emme lopeta tätä nykyistä menoa, tätä eurooppalaista ilmastohumppaa, minkä Suomi on ottanut ainoana Euroopan maana tosissaan, niin tälle maalle käy huonosti. Onhan käsittämätöntä se, että tällä hetkellä kukaan ei tunnu välittävän siitä, että metsäteollisuutta ajetaan alas. Mistä se johtuu? Johtuisikohan se siitä, kun me tehtiin turpeesta fossiili ja nyt sitten hyvin arvokasta raakapuuta, tukkia ja kuitupuuta ajetaan suoraan polttokattilaan. Täällä me katselemme toisiamme vain ihmetellen, miksi näin käy. Pitää nyt sen verran katsoa, arvoisat edustajakollegat, tämän talon seinien ulkopuolelle, että missä se syy on.

Kun ulkomaankauppa vähenee ja puuta poltetaan, niin syntyy jalostustappio. Emme saa niitä vientituloja, mitä saisimme muussa tapauksessa. Se arvo menetetään, se on miljarditason vahinko sekin. Kallistuva energia johtuu kaukolämmön hinnan noususta, kun poltetaan arvokasta tukkipuuta ja kuitupuuta lämmöksi. Se nostaa kaukolämmön hinnan ylös. Ja edelleen kuulutan, arvoisat kollegat: jos joku teistä keksii minulle yhden tuotteen tai palvelun, jossa energian hinta ei vaikuta, niin toivon teiltä, että se minulle kerrotaan.

Lopuksi, arvoisa puhemies, sanon vielä sen verran, [Puhemies koputtaa] että kun menemme eteenpäin, niin toivon hartaasti, että tämä asia otetaan vakavasti. Jos tässä eduskunnassa ei löydy tästä yhteisymmärrystä, niin sitten joudumme tekemään päätöksiä sen jälkeen, kun IMF taikka Euroopan komission alijäämämenettely on päällä. Se meitä odottaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.38 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen tekemä vastalause-ehdotus tuli täällä jo kannatetuksi, joten voin tietysti kannattaa vielä toisenkin kerran, mutta keskityn puheenvuorossani siihen yhteen kohtaan tätä lisätalousarviota, joka oli hyvin positiivinen ja tärkeä asia. Se oli tämä 104 miljoonan euron erillisrahoitus hyvinvointialueille varautumista ja valmiutta varten. Siitä toki on puhuttu täällä siinä yhteydessä, kun on puhuttu siitä lainsäädännöstä, jonka tämä sitten on osaltaan edellyttänyt siellä STM:n puolella, ja tämä kysymys taisi olla viimeksi eilen salissa. Korostaisin tätä kuitenkin vielä toisen kerran.

Eilen uutisissa oli hätkähdyttäviä tietoja ja puhuttiin sellaisesta asiasta kuin nollavaihe, jolla tarkoitetaan sitä tilannetta ennen varsinaista aseellista hyökkäystä tai aseellista eska-laatiota. Toki luotan oman maamme tiedusteluun ja ylimpiin viranomaisiin näissä asioissa ja nukun rauhallista yöuntani toistaiseksi, mutta kun tiedämme kansainväliset kriisit ja tietysti erityisesti itänaapurimme hyökkäyksen Ukrainaan ja sitten sen, että muu häiriötoiminta niin Suomen kuin muiden länsimaiden alueella on lisääntynyt, niin kaikenlainen va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2025 vp

rautuminen on nyt äärettömän tärkeä asia, ja pieneltä osin sitä nyt kohdistetaan tässä lisätalousarviossa ennen kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusinvestointeihin.

No, en lähde sanomaan, että 104 miljoonaa on liian vähän tai onko se juuri oikea summa. Siihen itse lakiin liittyy lausuma, jolla me tätä sitten toisella tavalla olemme edistäneet ja jossa todetaan, että jatkossa kaikessa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä — erityisesti tämä varmasti liittyy sairaaloihin ja terveydenhuoltoon — tulee huomioida varautuminen ja valmiuden ylläpito. Käytännössähän se voi tarkoittaa nykyistä paremmin suojattuja rakennuksia, esimerkiksi maan alle rakennettuja sairaalayksiköitä. Tämän halusin tässä vielä kerran muistutuksena nostaa esille, koska se oli tärkeä osa tätä lisätalousarviota.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

15.41 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Kerta toisensa jälkeen täällä tulee sellainen olo, että jotenkin me eletään erilaisessa todellisuudessa emmekä näe sitä, mitä tässä maassa ympärillämme tapahtuu. Täällä oli edellä pari perussuomalaisten tomeraa puheenvuoroa, ja siellä todettiin, että SDP on vastustanut kaikkia hallituksen tekemiä esityksiä. Ehkä tässä viitattiin nimenomaan talouspoliittisiin esityksiin. Mutta niin kuin tässä edellä edustaja Hoskonenkin kertoi, viimeksi tänään olemme saaneet ilmoituksen suurista yt-neuvotteluitten päättymisistä ja irtisanomisista, ja näitä uutisia on tullut kyllä aivan päivittäin viimeiset kuukaudet ja vuodet.

Kyllähän se on niin, että meidän mielestämme hallitus tekee vääränlaista talouspolitiikkaa. Niin kuin tässä jo esiin tuli, verokertymää on tarkastettu tässäkin lisätalousarviossa edelleen alaspäin — siis alaspäin. Täällä edellä sanottiin myös siitä, että kasvu ei näy välittömästi vaan ne toimet, joita hallitus tekee, näkyvät sitten myöhemmin, mutta tässähän se juuri tulee. Te lupasitte, tämä hallitus lupasi, heilutteli täällä hallitusohjelmaa. Piti tulla jo tänä vuonna täyteen 60 000 uutta työpaikkaa, ja piti tulla hallituskauden aikana 100 000 uutta työpaikkaa, mutta ei ole tullut kuin lisää työttömyyttä.

Itsekin haluan tässä lisätalousarviossa tarttua vain yhteen kohtaan, ja se on tämä nuorten rekrytointituki, joka sinällään on äärimmäisen tärkeä. Meidän on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota nimenomaan siihen voimakkaasti kasvaneeseen nuorten työttömyyteen, mutta tämä 30 miljoonan euron tuki tähän ei oikein käy edes laastarista. Sen vuoksi SDP on tähänkin esittänyt omaa malliaan, jossa tämä mahdollinen tuki kaksinkertaistuisi. Otetaan mukaan työllisyysalueet tähän aidosti niin, että se vaikuttavuus olisi suurempaa. Uskon, että nämä ovat niitä euroja, jotka tosiasiallisesti myöhemmin tulevat takaisin nuorten parempana vointina ja nuorten uusina työpaikkoina. Vaikka tämä ei tätä kokonaisuutta ratkaise, niin tämä on kyllä juuri se oikea kohta, johon nyt halutaan puuttua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.43 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa ensimmäisessä puheenvuorossa jäi ajan puutteen vuoksi muutama asia vielä toteamatta, ja haluan, että nekin omalta osaltani kirjataan pöytäkirjaan.

Ensimmäinen seikka on se, että tässä lisätalousarviossa tehtiin myös tarpeellisia muutoksia, joiden osalta voi kyllä hallitukselle kiitoksia antaa ja tukea antaa. Tässä muun muassa edustaja Lindén kävi läpi tämän ehkä isomman kokonaisuuden, mikä liittyy nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2025 vp

juuri tähän meidän sosiaali- ja terveydenhuollon varautumiseen ja niihin toimenpiteisiin, joihin täällä todella mittava valtuus nyt myönnetään, ja hyvä niin. Muiltakin osin niitä muutoksia, joita tässä lisätalousarviossa on tehty, voi pitää kannatettavina, ja niiden osalta ei itsellänikään huomautettavaa ole.

Arvoisa puhemies! Mutta sitten vielä muutama huomio tästä työllisyystilanteesta ja kasvun puutteesta. Siinä todella on käynyt niin, että isoista puheista huolimatta hallitus on aika lailla perässä niistä lupauksista, jotka suomalaisille on annettu tämän 100 000 uuden työpaikan osalta kuin myös sitten sen osalta, miten tämän talouden kasvun olisi pitänyt jo aikapäävää sitten lähteä liikkeelle. Kun näin ei ole käynyt, niin minusta silloin ihan lähtökoh- tainenkin johtopäätös pitäisi olla se, että sitten kannattaa myös omaa politiikkaa kriittisesti arvioida ja pohtia sitä, tarvittaisiinkohan tässä mahdollisesti suunnanmuutosta. Ja kun to- della katsoo tätä tulostaulua, joka valitettavasti ei valehtele ja näyttää erittäin rumalta, niin johtopäätös on selvä: kyllä suuntaa pitää pystyä muuttamaan.

Otan vain muutaman esimerkin. Esimerkiksi tämä kokonaisuus nyt sitten heidän osal- taan, jotka ovat työttömäksi joutuneet: Nyt hallituksen isoin asia tässä lisätalousarviossa oli tämä rekrytointituki nuorille työttömille, mutta jotta sen vaikuttavuutta voitaisiin lisätä, niin se olisi järkevämpää kohdentaa nimenomaan vastinrahaperiaatteella työllisyysalueel- le, että kun valtio laittaa euron, niin työllisyysalue laittaa toisen euron, jolloin nimenomaan suurempi joukko nuoria voitaisiin tämänkin tuen avulla sitten auttaa työelämään.

No, toinen liittyy sitten ylipäänsä tähän aktivointiasteeseen. Tämähän on mielenkiin- toinen tilanne, että meillä työttömyys vaan koko ajan kasvaa mutta aktivointiaste on tippu- nut. Aktivointiasteellahan kuvataan nimenomaan sitä, kuinka moni työttömistä työnhaki- joista pääsee erilaisten palveluiden piiriin. Tässä suhteessa olisi nyt syytä pohtia sitä, voi- taisiinko kunnille, jotka työllisyyspalveluista nykyään vastaavat, luoda enemmänkin kan- nusteita sen osalta, että määräaikaaisesti vapautettaisiin kunnat näistä niin sanotuista sakko- maksuista, jolloin luotaisiin kannuste sitten käyttää tämä raha esimerkiksi näiden aktivoin- titoimenpiteiden lisäämiseen ja tätä kautta helpotettaisiin ihmisten työn syrjään kiinni pääsemistä. Minusta nämä olisivat asioita, joita kyllä hallituksen olisi kannattanut harkita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.46 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Vielä tähän tilanteeseen: Kun katsotaan työllisyy- slukuja, niin tämä pitkäaikaistyöttömien määrä siellä 130 000:n luokassa kyllä kaipa- a nyt erityisiä toimenpiteitä. Se tarkoittaa sitä, että siellä tarvitaan aktivointiin lisääviä toi- menpiteitä. Ja kun mietitään näitä kuntien noin kansan kielellä sanottuna sakkomaksuja, jotka ovat siitä työttömyysturvan osuudesta, niin käytännössä työttömyysturvan menoista kunnille 80 prosenttia on yli 400 päivää työttömänä olleille henkilöille. Tämä on todella iso osa. Siellä nimenomaan on todella pitkäaikaistyöttömyyttä paljon, ja suurimmat kulut ovat siellä. Kaikki kannusteet, millä voidaan sitä saada aktivoitua ja vietyä eteenpäin ja lähem- mäs työmarkkinoita, olisivat tässä tosi kannatettavia toimenpiteitä.

Tämä nuorten työllistämisseteli on käytännössä palkkatuettua työtä, mitä meillä on ny- kysisessäkin lainsäädännössä, mutta tämä kohdennettu. Tämä kohdennus on se 3 300— 4 400 nuorta siitä 67 000:sta, eli sitten se 96 prosenttia, joille ei ole tässä toimenpiteitä, jää ulos. Tämä on tavallaan se huoli, minkä takia me ollaan tätä korostamassa. Tätä aktivoin- tiastetta ja sitä laveutta pitää saada lisättyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2025 vp

Arvoisa puhemies! Vielä jäi semmoinen asia huomiotta, että kun tässä lisäbudjetissa on myös yrittäjien eläkkeisiin lisärahaa 19,7 miljoonaa euroa, niin tämä summahan ei ole tässä nyt kauhean iso, mutta kun muistetaan se, että 2015 yrittäjien eläkkeisiin valtion budjetista meni 82 miljoonaa ja tänä vuonna sen arvellaan olevan 560 miljoonan luokkaa ja siihen on tullut nyt lisää, niin se on seitsemänkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kun me ollaan täällä erittäin huolissamme valtion menojen kasvusta, niin tämä kohta olisi ollut kiinnostava: me olemme seitsenkertaistaneet tässä viimeisten vuosien aikana tämän osuuden, jolla valtio osallistuu yrittäjien eläkkeitten maksuun. Voisi miettiä, mitä toimenpiteitä tällä alueella tehdään, niin että me pystytään tämänkin polku taittamaan ja saadaa yrittäjät maksamaan eläkemaksuja todellisista tuloistaan ja sitä kautta myöskin varmistamaan oman eläketurvansa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

15.49 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Täällä SDP on omissa puheissaan ja myöskin vastalauseessaan nostanut esille tämän aktivointiasteen ja sen nostamiseen tähtäävät toimenpiteet. Se on hyvä nosto. Jäin sitten pohtimaan sitä, kun tässä ehdotetaan, että kunnat vapautetaan sakkomaksuista niiden työttömien osalta, jotka osallistuvat työllistämistä edistäviin palveluihin. Kuntaliiton mukaisesti tammi—kesäkuussa kuuden kuukauden aikana kuntien maksuosuus on ollut 347 miljoonaa, elikkä vuoden osalta kuntien maksuosuus näistä sakkomaksuista on noin 700 miljoonaa, ja kun aktivointiaste on niin, että noin joka viides osallistuu näihin toimenpiteisiin, tämä tahtois sanoa siis 140 miljoonan lisäkustannusta valtiolle eli käytännössä Kelalle tai kassoille. Tietenkin tämä 140 miljoonaa on huomattavan paljon.

Hallituksen toimenpide on todellakin tämä työllistämisseteli. Se on 30 miljoonaa alle 30-vuotiaille. Se on kohdennettu. Sitten pitäisi kenties miettiä sitä, miten saataisiin loivempia tuloloukkuja aikaiseksi ja lisäpanostuksia työllistämispuolelle ja miten ennen kaikkea pystyttäisiin saamaan lisää osaamista, jotta ihmiset pääsevät töihin, ja he pystyvät jotenkin näyttämään sen oman osaamisensa, vaikkapa tekemällä lyhyitä oppikoulutusmoduuleita ja sitä kautta osoittamaan sitten työnantajille, että he kyllä osaavat. Monelle voi olla osaaminen ja osaamisen näyttö... Työnantajat eivät välttämättä tohdi palkata muuten kuin tällaisten työllistämisseteleitten kautta näitä henkilöitä, kun ei pystytä näyttämään sitä omaa osaamistaan.

Muuten sitten tästä itse lisäbudjetista: Tässä todellakin on niin, että tulopuoli kasvaa 144 miljoonalla ja menoja tulee lisää 163 miljoonaa. Tulopuolella todellakin alv-tuottojen tipuminen noin 400 miljoonalla taisi olla se isoin — anteeksi, taisi 700 miljoonaa tipahtaa kaiken kaikkiaan tulopuoli, mutta sekalaisia tuloja tuli sitten 610 miljoonaa, ja niillä paikattiin tätä lisäbudjettia. Suht tasapainossa oltiin. Edustaja Hänninen ja edustaja Lindén nostivat näitä keskeisiä asioita tästä lisäbudjetista esille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.52 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Vähämäen pohdinta oli ihan aiheellista liittyen siihen, mikä olisi sitten taloudellinen merkitys varsinkin täällä valtiontalouden puolella, mikäli kunnat nyt määräaikaaisesti vapautettaisiin heidän osaltaan näistä sakkomaksuista, jotka todella näissä aktivointipalveluissa ovat. Tämähän on merkittävä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2025 vp

kysymys, ja siksi ollaan esitetty, että tulisi nyt kuitenkin etsiä erilaisia toimenpiteitä, joilla näitä kannusteita voitaisiin lisätä. Jos kaavamaisesti laskee, että kokonaisuudessaan nämä sakkomaksut ovat reilu 700 miljoonaa, ovatkohan 750 miljoonaa, ja aktivointiaste on siellä 20:n pinnassa, niin siitähän todella tämän voi arvioida.

Ylipäättänsäkin kun tässä tätä valtiontaloudenkin kokonaisuutta jälleen ollaan täällä oppositiossakin pohdittu ja omaa vaihtoehtoa ollaan tekemässä, niin meillä myös on ajatuksena, että kuntatalous sitten himpun verran paremmassa kunnossa noin muutoin olisi, mutta mikäli sitten tehtäisiin tällainen määräaikainen helpotus sinne, jolla pystyttäisiin kuntia kannustamaan näiden aktivointitoimenpiteiden lisäämiseen, niin totta kai se tarkoittaisi sitä, että muussa kuntatalouden kokonaisuudessa täytyisi katsoa sellaisia ratkaisuja, että tämä ratkaisu ei valtiontaloudellekaan kohtuuton olisi.

Arvoisa puhemies! Minusta ylipäättänsä on syytä pysähtyä siihen, että kun aikanaan täällä eduskunnassa kohtuullisen yksituumaisesti päätettiin siirtää työllisyyspalveluiden vastuu kunnille, niin siinähan nimenomaan idea oli se, että viedään mahdollisimman lähelle ihmistä myös niiden työllisyyttä tukevien toimenpiteiden järjestäminen, jotta pystyttäisiin siellä ihmisiä tukemaan uudelleentyöllistymisessä, ja samalla tuotiin kuntien maksuosuuden kautta lisää kannusteita nimenomaan näiden sakkomaksujen osalta, jolloin jo aikaisemmassa vaiheessa kustannusvastuu siirtyy kunnille.

Tämähän on hyvä idea ja ihan kestävä linja, mutta harmi vain, että se toimii kohtuullisen heikosti sellaisessa tilanteessa, missä meillä kohtuullisen nopeasti työttömyys kasvaa hyvin merkittäväksi ja samanaikaisesti muussa taloudessa liikkumavara on entistä tiukempi, jolloin nimenomaan käy niin kuin tässä, että on syntynyt tilanne, että kunnilla ja työllisyysalueilla ei ole intressiä juurikaan näitä aktivointitoimenpiteitä lisätä, koska he joka tapauksessa joutuvat ne sakkomaksut maksamaan ja sitten heidän pitäisi kaivaa jostain lisää kувetta näille aktivointitoimenpiteille.

Minusta olisi syytä kyllä pohtia, miten sellaisessa tilanteessa, missä meillä työttömyys nousee näinkin merkittävästi, pystyttäisiin tietyillä toimenpiteillä nimenomaan lisäämään kannusteita näihin aktivointitoimenpiteisiin. Kun siitä tietenkin tulee valtiolle tulonmenetys, on sitä syytä muilla toimenpiteillä kompensoida, ettei myöskään valtiontalous siitä toimenpiteestä huonompaan kuntoon mene.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.55 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Vähämäki kiinnitti ihan oikeaan asiaan huomiota. Kun katsotaan näitä palveluissa olevia henkilömääriä — minulla on tässä viimeisimmät tilastot syyskuusta 2024 viime syyskuuhun tälle vuodelle: Palkkatuetussa työssä on ollut vähän reilu 20 000, alennusta on tullut miinus 8 200. Starttiraha on tullut vähän vajaalla 200:lla alas, se on noin 6 000:n luokkaa. Työvoimakoulutuksessa ollaan tultu alas 2 900. Omaehtoisessa opiskelussa ollaan tultu alas 1 200. Työkokeilussa on tultu alas suurin piirtein 3 200. Valmennuksessa on tultu 1 100 alas, kuntouttavassa työtoiminnassa 4 200 alas. Nämähän ovat niitä toimia, joilla niitä työmarkkinoita ja ihmisiä polutetaan.

Tuossa äskeisessä puheenvuorossa sanoin, että 80 prosenttia kuntien kuluista on yli 400 päivää työttömänä olleille. Varmaan nyt kun me ajatellaan näitä nuoria, niin he ovat yleensä olleet lyhyemmän aikaa työttöminä, valtaosa heistä, ja he työllistyvät nopeammin, mutta siellä on osa, jotka ovat tosi vaikeasti työllistyviä, ja toivon mukaan tämä työllistämis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2025 vp

seteli siihen puuttuu. Sitten on näitä alle 400 päivää työttömänä olleita. Sielläkin on sellaisia kohderyhmiä, joita varmasti kannattaisi näillä toimenpiteillä aktivoida.

Sitten aika monista työllisyyspalveluissa olevista henkilöistä — kun me ollaan täällä käyty niitä läpi, arvion mukaan 25—30 prosenttia niistä työnhakijoista siellä — tarvitsisi jotain muuta palvelua kuin työllisyyspalveluja. Tavallaan se on se kulma, joka tuo niitä yli 400 päivää olleita työttömiä sinne työvoimapalvelujen piiriin. Eli heidän pitäisi olla erilaisissa sosiaalipalveluissa ja näin poispäin, ei suoraan työllistymistä edistävissä palveluissa tai työnvälityspalveluissa niin paljon kuin heitä tänä päivänä on. Nyt tällä hetkellä nämä lainsäädäntömuutokset, jotka ovat täälläkin talossa, tuovat vielä enemmän sellaisia ihmisiä tänne työhallinnon piiriin eli työllisyysalueiden hoidettaviksi. Tavallaan tämä homma vain koko ajan tässä kasvaa. Sen takia näihin nyt pitäisi yrittää löytää... Ja kun on tällainen karsea työttömyystilanne, niin pitäisi näitä aktivointitoimia tehdä tavalla tai toisella ja yrittää saada ihmisiä työmarkkinoille. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.